

Верховний
Суд

ОГЛЯД РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

За період з 04.05.2020 по 08.05.2020

2020/18

Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція).
Назва:	<u>CASE OF IGNATENCU AND THE ROMANIAN COMMUNIST PARTY v. ROMANIA</u> (Application no. 78635/13)
Зміст:	Справа стосувалася скарг заявників на втручання у їхнє право, гарантоване статтею 11 Конвенції, у зв'язку з відмовою судів у задоволенні їхньої заяви про реєстрацію політичної групи як політичної партії. Заявниками у цій справі є І. (громадянин Румунії) та політична група Partidul Comunist Român (PCR, Румунська комуністична партія), яку очолював заявник. Румунська комуністична партія (PCR) була сформована на конгресі 11 травня 1921 року після того, як ліворадикали Румунської соціал-демократичної партії відокремилися від основної партії. Із 1947 по 1989 роки PCR була єдиною офіційно діючою партією в Румунії. Тоталітарний режим, запроваджений PCR, був повалений після кривавих сутичок у грудні 1989 року. Законодавчим указом від 27 грудня 1989 року було створено Раду Фронту національного порятунку та передбачено розпуск всіх структур, сформованих тоталітарним режимом. Наступний законодавчий указ, прийнятий 18 січня 1990 року, передбачав передачу всіх активів PCR у власність держави. 27 березня 2010 року було створено комітет з реорганізації PCR, його головою було обрано заявника. В липні – серпні 2010 року заявник як голова комітету опублікував у журналі статтю «PCR – партія для історії і партія для майбутнього» («The PCR – a party for history and a party for the future»). Заявник зазначив, що після грудня 1989 року декілька політичних груп безуспішно намагалися створити комуністичну партію, і лише одній групі – Partidul Comunistilor (Nepeceristi) (PCN, партія комуністів, які не були членами Румунської комуністичної партії) це вдалося після ухвалення ЄСПЛ рішення від 3 лютого 2005 року. 16 жовтня 2012 року заявники та п'ять інших членів – співзасновників партії, включно з С. С., звернулися до Бухарестського окружного суду з вимогою зареєструвати PCR у списку політичних партій. Окружний суд відхилив заяву як

	необґрунтовану. Суд зазначив, що зі статей 6 та 9 статуту партії-заявника чітко вбачалось, що особи мали на меті досягнути соціалістичного типу суспільства і пропонують ту ж доктрину та ідеологію, яка була покладена в основу тоталітарного режиму, який керував країною впродовж майже півстоліття. Заявники оскаржили це рішення до Бухарестського апеляційного суду, проте остаточним рішенням від 16 травня 2013 року їхня скарга була відхилена як необґрунтована. 25 серпня 2013 року члени партії та комітет провели загальні збори, на яких заявника було повторно обрано головою комітету. Більшістю голосів йому було доручено подати цю заяву до ЄСПЛ. У невстановлену дату було створено «комітет з організації та реєстрації Румунської комуністичної партії» під головуванням С. С. як окремих орган від комітету, очолюваного заявником. Новий комітет розробив власний статут для реєстрації як нової політичної групи «Румунська комуністична партія». С. С. вказував, що це нова політична група, яка не була наступником колишньої PCR та не була прихильником такої ж політики. Під час апеляційного провадження С. С. звернувся із заявою про реєстрацію нової партії «Румунська комуністична партія 21 століття» з новою емблемою. В остаточному рішенні від 27 червня 2016 року Апеляційний суд зазначив, що статут і програма відповідали положенням національного та європейського права, і ухвалив рішення про реєстрацію Румунської комуністичної партії 21 століття у списку політичних партій. Посилаючись на положення статті 11 Конвенції, заявники стверджували, що відмова національних судів задовольнити їхню заяву про реєстрацію політичної групи «Румунська комуністична партія» у списку партій становила втручання у їхнє право на свободу зібрань та об'єднань.
Констатоване порушення (стаття):	Відсутність порушення статті 11 Конвенції (право на свободу зібрань та об'єднань).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF KÖVESI v. ROMANIA (Application no. 3594/19)

Зміст:

Справа стосувалася звільнення заявниці з посади Генерального прокурора Національного антикорупційного департаменту (НАД) (до завершення другого строку її повноважень) після висловлення нею критики на адресу законодавчих реформ у сфері корупції. Заявниця також стверджувала, що вона була позбавлена можливості оскаржити в суді рішення про звільнення.

Заявниця – Лаура Кодруца Кевеші (Laura-Codruța Kövesi), громадянка Румунії, 1973 року народження.

На посаду Генерального прокурора НАД заявницю вперше було призначено в травні 2013 року на трирічний термін. Після позитивних оцінок від Міністерства юстиції та відділу прокуратури Вищої ради правосуддя (далі – Рада) Президент Румунії у квітні 2016 року повторно призначив заявницю на другий термін з травня 2016 року по травень 2019 року.

Після парламентських виборів у грудні 2016 року було сформовано новий уряд, який запропонував кілька законодавчих реформ у сфері правосуддя, включаючи й декриміналізацію зловживання службовим становищем під час схвалення чи прийняття законів. Законодавчі зміни, прийняті у 2017 році, спричинили демонстрації та висловлення занепокоєнь на міжнародному рівні, зокрема стосовно розслідування НАД, в який спосіб були прийняті деякі законодавчі акти.

У лютому 2018 року Міністр юстиції висловив пропозицію про звільнення заявниці з посади, посилаючись, зокрема, на три рішення Конституційного суду Румунії, прийняті у зв'язку з діяльністю НАД, та на публічні заяви заявниці. Відділ прокуратури Вищої ради правосуддя більшістю голосів відмовила у схваленні звільнення заявниці, відхиливши критику Міністра юстиції на адресу заявниці та не встановивши доказів того, що її керівництво / управління було неналежним. У квітні 2018 року Президент Румунії, в свою чергу, відмовився підписати указ про звільнення заявниці, в результаті чого Прем'єр-міністр звернувся зі скаргою до Конституційного Суду.

У травні 2018 року Конституційний суд зобов'язав Президента підписати указ, дійшовши висновку, що ні Президент, ні Конституційний суд не уповноважені оцінювати причини, наведені Міністром юстиції у його пропозиції. Суд також уточнив, що адміністративні суди можуть розглядати лише зовнішній аспект законності адміністративного рішення, ухваленого у справі, а саме законність процедури, а не її доцільність.

Заявницю було звільнено з посади в липні 2018 року.

Оцінка Суду.

Пункт 1 статті 6 Конвенції.

Суд повторив, що спори між державними службовцями та державою підпадають під дію статті 6 Конвенції за відсутності двох умов, наведених у рішенні ЄСПЛ у справі *Vilho Eskelinen and others v. Finland*.

Ці умови полягали в тому, що законодавство прямо позбавляло права на звернення до суду осіб, що обіймають певні посади або категорії посад державних службовців для вирішення спору, і таке позбавлення мало бути виправдано з об'єктивних підстав в інтересах держави.

У справі заявниці не було такого прямого позбавлення права на звернення до суду, що підтверджується аргументом Уряду про невичерпання нею національних засобів правового захисту у зв'язку з тим, що вона не звернулася до адміністративного суду. Крім того, будь-яке позбавлення права на звернення до суду у цій справі не було об'єктивно виправданим: відсутність судового контролю за процесом звільнення Генерального прокурора не може відповідати інтересам держави, тоді як лише контроль незалежного суддівського органу може захистити вищих посадовців судової системи від свавілля виконавчої влади.

Таким чином, Суд дійшов висновку про застосовність статті 6 Конвенції до справи заявниці у її цивільному аспекті.

Що стосується суті, то Суд підкреслив, що Уряд не оспорював факту відсутності судового перегляду в справі заявниці. Навпаки, він зазначив про невичерпання нею різних доступних національних засобів правового захисту, зокрема, незвернення до адміністративних судів щодо доповіді Міністра юстиції, яка була покладена в основу її звільнення, щодо рішення Вищої ради правосуддя та указу Президента про звільнення.

Проте Суд зазначив, що Конституційний суд дійшов висновку, що доповідь Міністра юстиції була попереднім актом і сама собою не мала наслідків. До того ж із наданих Урядом документів вбачається, що неурядові організації намагались оскаржити цю доповідь до суду, проте безрезультатно. Що стосується рішення Вищої ради правосуддя, то заявниця не мала жодного інтересу в його оскарженні, оскільки воно було ухвалене на її користь.

Конституційний суд також установив, що будь-яка адміністративна скарга до суду на указ Президента може бути покладена в основу оцінки того, чи було дотримано зовнішніх формальних аспектів під час прийняття рішення, тоді як скарга заявниці потребувала розгляду по суті самої законності указу.

Таким чином, Суд не переконаний у тому, що заявниця мала доступний національний засіб правового захисту для ефективного

оскарження в суді того, що вона дійсно бажала оскаржити, а саме причини її звільнення з посади Генерального прокурора НАД.

Суд підкреслив, що будь-який серйозний та справжній спір про законність втручання в особисті цивільні права особи наділяє її правом на те, щоб «таке питання національного законодавства було вирішено судом».

У документах Ради Європи та Європейського Союзу також значна увага приділяється процесуальній справедливості відсторонення чи звільнення прокурорів, зокрема втручання органу, незалежного від виконавчої та законодавчої влади.

Суд відхилив заперечення Уряду про невичерпання національних засобів правового захисту та дійшов висновку, що держава-відповідач порушила саму суть права заявниці на доступ до суду у зв'язку з конкретними межами перегляду її справи, встановленими Конституційним судом.

Відповідно, було порушено права заявниці на доступ до суду.

Стаття 10 Конвенції.

Суд встановив наявність доказів причинно-наслідкового зв'язку із використанням заявницею свого права на свободу вираження поглядів та припиненням її повноважень. Інші виправдання, надані Урядом стосовно звільнення, не були переконливими. Таким чином, припинення її повноважень становило втручання в її право на свободу вираження поглядів.

Надалі Суд зосередився на з'ясуванні того, чи переслідували дії Уряду стосовно звільнення заявниці легітимну мету, чи «були суспільно необхідними» для виправдання втручання за пунктом 2 статті 10 Конвенції.

Легітимна мета.

Суд підкреслює, що Міністр юстиції керувався необхідністю захисту верховенства права як підставою для звільнення заявниці з посади, і розпочате ним провадження мало місце після того, як заявниця розкритикувала його законодавчі пропозиції та порушила кримінальні розслідування щодо деяких законодавчих актів, до ініціювання яких його було також залучено. Міністр юстиції також стверджував, що її поведінка створила кризову ситуацію, в якій Румунія була об'єктом обговорення на національному, європейському та міжнародному рівнях.

Суд підкреслив, що такі обговорення, навпаки, стосувалися звільнення заявниці.

Крім того, Суд з'ясував, що немає жодного доказу, який би підтвердив те, що цей захід мав легітимну мету – захист верховенства права чи іншу. Це було наслідком використання

заявницею її права на свободу вираження поглядів. Уряд також не навів жодної легітимної мети такого втручання.

Таким чином, Суд не може погодитися з тим, що втручання переслідувало легітимну мету.

Попри те, що таким висновком зазвичай завершується розгляд скарг за статтею 10 Конвенції, Суд, навпаки, вирішив оцінити те, чи було втручання необхідним у демократичному суспільстві.

Необхідність у демократичному суспільстві.

Суд підкреслив, що заявниця надала відповідні коментарі під час професійної діяльності як Генеральний прокурор НАД. Вона також використовувала свої повноваження для початку розслідувань за підозрами у вчиненні корупційних діянь членами Уряду в контексті спірних законодавчих актів та інформувала громадськість про такі розслідування. Крім того, заявниця висловила свою думку як безпосередньо в ЗМІ, так і під час професійних зібрань.

Суд, зокрема, звертає увагу на важливість служби, очолюваної заявницею як Генеральним прокурором антикорупційного органу, до функцій і обов'язків якого входить висловлення своєї думки щодо законодавчих реформ, які можуть мати вплив на судову систему та її незалежність, і особливо на боротьбу з корупцією, яку проводив очолюваний нею департамент.

КМ РЄ визнав, що прокурори мають право брати участь у публічних обговореннях з питань, що стосуються права, відправлення правосуддя, заохочення і захисту прав людини, і що вони повинні мати можливість обвинувачувати публічних осіб у вчиненні правопорушень, зокрема корупції, без перешкод.

Позиція заявниці та її твердження були предметом обговорення з питань, що становлять значний суспільний інтерес, що вимагало високого ступеня захисту її права на свободу вираження поглядів та суворий контроль будь-якого втручання державою-відповідачем. Держава, в свою чергу, мала лише обмежену дискрецію («вузькі межі розсуду») стосовно таких втручань.

Суд дійшов висновку, що звільнення заявниці та причини, які виправдовували це, навряд чи можуть бути узгоджені з особливим характером правосуддя як незалежної складової влади та принципу незалежності прокурорів, який – згідно з іншими міжнародними документами Ради Європи є ключовим елементом підтримки суддівської незалежності.

Суворість заходу зумовлює також «стримуючий ефект», через який не лише заявниця, а й інші прокурори та судді будуть позбавлені бажання брати участь в публічних обговореннях законодавчих реформ стосовно системи правосуддя, і зокрема щодо незалежності

	судових органів. Повертаючись до висновків за статтею 6 Конвенції, Суд також дійшов висновку, що обмеження свободи заявниці у вираженні своїх поглядів не супроводжувались ефективними та належними гарантіями проти зловживань. Таким чином, звільнення заявниці з посади Генерального прокурора НАД не переслідувало жодної з легітимних цілей, наведених у пункті 2 статті 10 Конвенції та не було «необхідним у демократичному суспільстві». Отже, мало місце порушення статті 10 Конвенції.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд). Порушення статті 10 Конвенції (право на свободу вираження поглядів).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF UZBYAKOV v. RUSSIA <i>(Application no. 71160/13)</i>
Зміст:	Справа стосувалася скарги заявника на усиновлення його дитини (дочки) іншою сім'єю та відмови національних судів скасувати це рішення. Заявником у цій справі є уродженець Узбекистану, громадянин Росії, який разом із жінкою на ім'я О. М. мав п'ятеро дітей, наймолодша з яких – Д., 2009 року народження. Пара та їхні діти проживали разом, проте оскільки заявник на той час незаконно проживав у Російській Федерації, його ім'я не було зазначено в графі «батько» у свідоцтвах про народження дітей. У січні 2011 року заявника було затримано та поміщено під варту на час досудового розслідування до квітня того ж року. Впродовж цього часу, в лютому 2011 року, О. М. померла, і діти були передані до дитячого притулку та перебували там упродовж наступного місяця. Четверо старших дітей були в школі-інтернаті для дітей сиріт, а Д. у віці 14 місяців була передана до дитячого будинку. Заявник дізнався про смерть О. М. у березні 2011 року та почав вживати заходів для визнання батьківства. Того ж місяця Д. було передано під опіку потенційним усиновлювачам, які забрали дитину до свого будинку в м. Моршанськ Тамбовської області. Пізніше решту дітей забрала сестра О. М.

	У вересні 2011 року Моршанський районний суд Тамбовської області надав дозвіл на усиновлення Д. парою, яка за нею доглядала. Суд встановив, що біологічна мати Д. померла, а ім'я батька не було вказано у свідоцтві про її народження; відповідно, вона була позбавлена батьківського піклування, і певний час провела в дитячому будинку. Суд не встановив жодних перешкод для усиновлення та ухвалив відповідне рішення. Суд було також поінформовано, що рідні брати і сестри Д. перебувають під опікою в прийомній сім'ї в Пензенській області. Розпочате заявником провадження з визнання батьківства під час його перебування під вартою завершилось ухваленням на його користь рішенням суду, яким було визнано його батьківство щодо чотирьох дітей у квітні 2012 року та прийнято рішення про їх повернення. В окремому провадженні щодо Д. заявник дізнався про її усиновлення і доповнив вимогу про визнання батьківства ще однією – про скасування усиновлення дочки. Зокрема, заявник стверджував, що рішення про усиновлення було ухвалено з порушенням законодавства та всупереч інтересам Д.; окрім цього, згідно з положеннями закону, розділення братів і сестер не було дозволено, а згода батьків була вимогою. Орган опіки і піклування Каменського району, представник з Уповноваженого з прав людини в Російській Федерації підтримали заяву заявника. Проте в жовтні 2012 року суд відхилив її, дійшовши висновку, що він був батьком Д., проте визнання його батьківства більше не мало сенсу за відсутністю підстав для скасування рішення про усиновлення. Суд установив, що таких підстав законодавством не було передбачено: зокрема, усиновлювачі виконали відповідні законодавчі обов'язки, і умови були прийнятними для виховання дитини, оскільки пара була фінансово забезпечена, мала постійну роботу та належні житлові умови. Наступні скарги заявника були відхилені, і в червні 2013 року Верховний суд ухвалив остаточне рішення.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

Назва:	CASE OF GUBASHEVA AND FERZAULI v. RUSSIA (Application no. 38433/17)
Зміст:	Ця справа стосувалася невиконання органами державної влади рішення суду про визначення місця проживання дитини (другої заявниці) з її матір'ю (першою заявницею). Заявницями є А. Г., 1989 року народження, та Р. Ф., 2012 року народження (мати й дочка), громадянки Російської Федерації, які проживають у Чеченській Республіці та Республіці Інгушетія (Російська Федерація) відповідно. У 2012 році перша заявниця розлучилася зі своїм чоловіком Р. Ф. Друга заявниця (її дочка) проживала з нею до серпня 2014 року, коли Р. Ф. викрав її в матері. У лютому 2015 року А. Г. отримала рішення Сунженського районного суду Республіки Інгушетія про визначення місця проживання дитини з матір'ю. У серпні того ж року виконавча служба Сунженського району розпочала виконавче провадження. Пізніше виконавче провадження було передано до виконавчих служб в Інгушетії та Республіці Чечня. Вони намагалися встановити, де саме проживав батько дитини, однак зробити це не вдавалось. У серпні 2016 року державний виконавець знайшов Р. Ф. на робочому місці, він заявив, що працює в Республіці Інгушетія та проживає в Республіці Чечня і не має наміру повертати дитину. Рішенням суду в квітні 2016 року Р. Ф. було зобов'язано сплатити адміністративний штраф у розмірі 1000 російських рублів (приблизно 15 євро) за невиконання рішення суду про визначення місця проживання дитини. У листопаді 2016 року районний суд встановив, що дії державної виконавчої служби явно не є достатніми для забезпечення виконання рішення, і зобов'язав службу виправити виявлені в її діяльності порушення. Рішення суду першої інстанції щодо визначення місця проживання дитини на час розгляду справи Судом все ще не виконане.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

Назва:	CASE OF LITVINENKO v. RUSSIA (Application no. 84447/17)
Зміст:	Справа стосувалась арешту майна заявниці під час досудового розслідування у межах кримінального провадження, розпочатого проти третіх осіб. Заявниця у справі – О. Л., має російське, польське та ізраїльське громадянство, народилася у 1983 році та проживає у м. Варшаві (Польща). З 2007 по 2011 рік заявниця була депутатом Законодавчих зборів Санкт-Петербурга. У 2011 році після суперечки з батьком вона виїхала з Російської Федерації зі своїм неповнолітнім сином, не повідомивши про це членів родини. Батько заявниці та батько дитини подали скаргу, у результаті чого було порушено кримінальне провадження у справі проти невстановлених осіб, які незаконно утримували в ув'язненні матір та її дитину. Головний слідчий відділу кримінального розшуку у м. Санкт-Петербурзі заявив, що з 14 березня 2011 року заявницю та її сина утримували злочинці у невідомому місці, що обмежувало їхнє право на пересування та право самостійно приймати рішення. Злочинці, метою яких було заволодіння майном заявниці, опублікували повідомлення про продаж її квартири. Адвокат, який представляє заявницю, подав до Октябрського районного суду м. Санкт-Петербурга клопотання про визнання незаконним відкриття вищезазначеного кримінального провадження, заявивши, що її не було позбавлено волі. Очевидним є те, що це клопотання не було розглянуто. Заявниця надіслала листа до головного слідчого, в якому повідомила, що вона жила за кордоном під час декретної відпустки. Вона додала низку документів, які, на її думку, підтверджували відсутність незаконного позбавлення її волі. Немає жодних доказів того, що на цей лист було надано відповідь. 15 травня 2018 року головний слідчий написав адвокату П. (новому адвокату заявниці у Російській Федерації), повідомивши його, що рішення про надання статусу потерпілого його клієнтці у цій справі не було прийнято. Кримінальне розслідування неодноразово припинялося у зв'язку з неможливістю ідентифікувати підозрюваних у справі. За даними матеріалів справи, поданих до Суду, не було жодних доказів того, що було прийняте будь-яке рішення для відстеження пересування та місця перебування заявниці та її сина. У різні дати, не встановлені у справі, слідчий подав до Василеостровського районного суду м. Санкт-Петербурга декілька

	клопотань про накладення арешту на майно заявниці. У своїх клопотаннях слідчий вказував, що заявниця була піддана примусу з боку невстановлених злочинців, зокрема до вжиття наркотичних засобів, із метою запобігання вчинення дій з власної волі. Він додав, що злочинці намагалися продати її квартиру, і вони, нібито на підставі наданої їм довіреності, орендували дві інші квартири, що належать їй на праві власності. Рішеннями від 3 та 29 серпня 2011 року і 3 травня 2012 року Василеостровський районний суд м. Санкт-Петербурга наклав арешт на майно заявниці, а саме: три квартири, гараж (1/3 частиною якою вона володіла) та земельну ділянку (1/2 частина якої належала їй на праві власності). Суд дійшов висновку, що арешт перешкоджає будь-якому незаконному розпорядженню злочинцями її майном. Рішенням Василеостровського районного суду м. Санкт-Петербурга від 23 грудня 2011 року надано дозвіл на арешт двох банківських рахунків заявниці, на які зараховувалась орендна плата за зазначені квартири. Такі дії спрямовані на заморожування рахунків, щоб запобігти виникненню боргів. Двічі адвокат заявниці клопотав до начальника відділу кримінального розшуку м. Санкт-Петербурга, а потім до головного слідчого про припинення розслідування, оскільки не було доказів вчинення кримінального правопорушення, та скасувати заходи забезпечення кримінального провадження, зокрема арешту її п'яти майнових об'єктів. Адвокат П. вказував, що заявниця виїхала із Російської Федерації добровільно і ніколи не була незаконно позбавлена волі. Рішеннями суду першої інстанції, залишеними без змін постановами суду апеляційної інстанції, у задоволенні його клопотань було відмовлено. Посилаючись, зокрема, на статтю 1 Першого протоколу до Конвенції (захист права власності), заявниця стверджувала, що накладення арешту на її майно органами державної влади було незаконним та невиправданим.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (захист права власності).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

Назва:	CASE OF CSISZER AND CSIBI v. ROMANIA (Applications nos. 71314/13; 68028/14)
Зміст:	Справа стосувалася накладення адміністративного штрафу на заявників за організацію зібрання 1 грудня 2010 року, в день румунського національного свята, на честь заснування батальйону «Секелі» («Székely»). Заявники вказували, що належать до етнічної групи секлер (секелі) – угорськомовної етнолінгвістичної групи, переважно зосередженої в Трансільванії, та мають історичні зв'язки з угорським народом. 1 грудня 2010 року муніципальна рада м. Клуж-Напока (Cluj-Napoca) влаштувала різні заходи в центрі міста, щоб відсвяткувати національне свято Румунії із проведенням військового параду та концертів просто неба. 12 жовтня 2010 року Б. Ц. (другий заявник) написав меру міста листа із проханням допомогти в організації зібрання, яке відбудеться 1 грудня 2010 року з 17:00 до 18:00 на площі Союзу міста. Метою збору було відзначення заснування та діяльності батальйону «Секелі». 19 жовтня 2010 року муніципальна рада відмовила другому заявникові у задоволенні його вимоги, оскільки вже було ухвалено рішення про проведення на тому місці іншої події. Муніципалітет також відмовив у наданні дозволу на проведення зборів у будь-якому іншому місці центру міста. Заявник подав позов до адміністративного суду проти місцевої ради. Рішенням суду позовні вимоги другого заявника були відхилені. 1 грудня 2010 року, близько 16:30, декілька поліцейських разом із мобільним жандармським підрозділом зупинили обох заявників, коли вони та шестеро інших осіб виходили з готелю та ресторану на вулиці, перпендикулярній площі Союзу. Цього ж дня жандарми склали протокол про адміністративне правопорушення та зобов'язали Л. Ц. (першого заявника) сплатити адміністративний штраф у розмірі 10 000 румунських леїв (приблизно 2200 євро). Перший заявник оскаржив накладення штрафу до окружного суду м. Клуж-Напока. Рішенням суду було відмовлено в задоволенні позовних вимог, і він подав апеляційну скаргу. Остаточним рішенням апеляційного суду від 5 червня 2013 року його апеляцію відхилено як необґрунтовану. Того ж дня також було складено протокол про адміністративне правопорушення щодо Б. Ц. (другого заявника), якого зобов'язали сплатити штраф у розмірі 5000 румунських леїв (приблизно 1100 євро). Він подав заяву про порушення адміністративного провадження в суді, проте суд визнав протокол про адміністративне правопорушення законним і обґрунтованим. Суд спочатку зазначив,

	що батальйон «Секелі» («Székely»), який також посилався на ім'я Альберта Васса ¹ , входив до складу «Угорської гвардії», командна структура якої базувалася в Угорщині і яка була прихильною до ідей фашистської ідеології. Суд зауважив, що, коли заявників було зупинено, один із членів групи носив прапор зі знаком «Szekler», а інша людина була в чорній куртці із написом «Васс Альберт Сзов» («Wass Albert szov») і носила банер із написом «Васс Альберт Шовецег» («Wass Albert Szovetseg»). Водночас суд зазначив, що під час затримання другого заявника було встановлено, що він планував проведення та організовував збори, заборонені відповідно до статті 9(а) Закону № 60/1991. Заявник оскаржив це рішення в судовому порядку. Рішенням суду апеляційну скаргу відхилено, а рішення суду першої інстанції залишено без змін.
Констатоване порушення (стаття):	Відсутність порушення статті 11 Конвенції (право на свободу зібрань та об'єднань).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF MADŽAROVIĆ AND OTHERS v. MONTENEGRO</u> (Applications nos. 54839/17; 71093/17)
Зміст:	Справа стосувалася двох господарських проваджень, порушених проти компанії Т., заснованої заявником у цій справі, який є власником двох компаній-заявників, за невиконання своїх зобов'язань під час отримання кредиту в розмірі 7 500 000 євро у банку, що розташований в Австрії. Заявники в цій справі – М., громадянин Словенії, який народився у 1949 році та проживає у м. Любляні, та дві компанії, які він у 2000 році заснував у Чорногорії, – «Zetmont d.o.o.» та «Vermont d.o.o.». Банківський кредит був забезпечений акціями, які компанія Т. зберігала у спільному інвестиційному фонді. Заявник у справі був законним представником цих трьох компаній у провадженнях, у яких господарський суд ухвалив два рішення.

¹ Альберт Васс – відомий угорський письменник, який помер у 1998 році в США. В Румунії в 1946 році за рішенням суду він був заочно засуджений до смертної кари за вчинення злочинів проти людства у зв'язку із вбивством кількох осіб румунської національності під час Другої світової війни. Рішення, яке не було приведено у виконання, не було скасовано, а заява про його перегляд, подана одним із його синів, була відхилена остаточним рішенням суду від 10 березня 2008 року.

Відповідно до першого та основного рішень суду частка інвестиційного фонду мала бути передана банку (оскільки компанія Т. не виплатила свою заборгованість), а шляхом ухвалення інших рішень було внесено зміни до попередніх.

Компанія Т. оскаржила всі чотири рішення. Однак дві апеляційні скарги – на рішення про виправлення описки від 25 листопада 2013 року у першому судовому провадженні (було предметом оскарження у заяві № 54839/17) та на рішення від 8 листопада 2013 року про передачу акцій у другому судовому провадженні (на яке подано скаргу у заяві № 71093/17), були відкликані новопризначеним виконавчим директором компанії Т. Окрім цього, під час розгляду цих скарг банк продав передані акції третій стороні – компанії О. Б.; крім того, було призначено нового виконавчого директора компанії Т. замість першого заявника.

Дві скарги, що залишились, були зрештою відхилені. В першому провадженні суд апеляційної інстанції, розглянувши всі аргументи обох скарг, дійшов висновку, що компанія Т. не виконала своїх зобов'язань за кредитним договором, який був забезпечений заставою.

В рамках другого етапу проваджень суд апеляційної інстанції встановив, що він не може розглядати інші доводи компанії Т., оскільки вони стосуються основного рішення, скаргу на яке було відкликано.

Заявники оскаржили рішення адміністративного органу про реєстрацію нового виконавчого директора та повідомили національні суди про це, зазначивши, що він не наділений правом відкликати апеляційні скарги. Розгляд цих справ зрештою було припинено, оскільки компанія О. В. відкликала свій запит про реєстрацію нового виконавчого директора і Міністерство фінансів скасувало рішення про його призначення. Перший заявник подав конституційні скарги від імені компанії Т. в обох провадженнях, поскаржившись на відсутність доступу до суду, враховуючи, що неуповноважена особа відкликала апеляційні скарги; на відсутність ефективного правового засобу захисту та позбавлення права власності. Конституційний суд відхилив обидві скарги у 2016 році.

Посилаючись на статтю 6 Конвенції (право на справедливий суд), заявники стверджували, що їх позбавили права доступу до суду та ефективного засобу правового захисту, враховуючи, що оскаржувані рішення від 8 та 25 листопада 2013 року були відхилені після відкликання особою, яка ніколи не була законним представником компанії Т.

Констатоване порушення (стаття):	Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).
Дата прийняття:	05/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	05/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF MEHDI TANRIKULU v. TURKEY (App. No(s). 9735/12)
Зміст:	Ця справа стосувалася засудження заявника за сприяння терористичній організації у публікації книги у видавництві, власником та редактором якого він був у відповідний час. Заявник у справі – громадянин Туреччини, народився у 1965 році та проживає у м. Стамбул (Туреччина). У 2006 році прокурор м. Стамбула пред'явив заявникові обвинувачення у вчиненні злочину, а саме: у сприянні діяльності терористичної організації, в опублікуванні книги у його видавництві у жовтні 2006 року під назвою «Роль курдського визвольного руху та РПК в імперіалістичному процесі капіталізму». Прокурор стверджував, що деякі уривки книги прославляли діяльність РПК (Робітничої партії Курдистану, незаконної збройної організації) та закликали підтримувати цю організацію. У 2008 році Стамбульський апеляційний суд визнав заявника винним та притягнув його до відповідальності, призначивши покарання у виді позбавлення волі на строк один рік та шість місяців відповідно до розділу 7(2) Закону № 3713 «Про запобігання тероризму». Суд, зокрема, визнав, що певні положення книги прославляють і заохочують вжиття РПК заходів щодо насильства та тероризму. У 2012 році Касаційний суд відхилив скаргу заявника та залишив рішення суду без змін. Перед відбуттям покарання заявник все ж таки скористався правом на відстрочення виконання покарання на три роки, що було регламентовано положеннями Закону № 6358, який набрав чинності у той період.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 10 Конвенції (свобода вираження поглядів).

Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	07/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF ANAHIT MKRTCHYAN v. ARMENIA (Application no. 3673/11)
Зміст:	Ця справа стосувалася скарги заявниці на розслідування національними органами влади факту смерті її 22-річного сина під час проходження ним військової служби. Заявниця – А. М., громадянка Вірменії, яка народилася у 1952 році та проживає в селі Баграмяні (Вірменія). 30 жовтня 2001 року син заявниці помер від вогнепального поранення в голову в офісі командира батальйону через рік після того, як його призвали на строкову військову службу. Спочатку офіційним поясненням інциденту стало те, що її сина випадково застрелив інший призовник. Проте заявниця мала підстави підозрювати у вчиненні злочину командира, який, за її словами, ображав її сина та вимагав у нього гроші. Відразу після інциденту слідчий провів огляд місця вчинення злочину та вилучив пістолет. Наступного дня було порушено кримінальну справу та призначено судово-медичну експертизу, а також допитано кількох основних свідків, інших призовників. Тиждень потому одному з призовників було пред'явлено обвинувачення у вбивстві. Зрештою, його звинуватили у вчиненні вбивства через необережність внаслідок порушення правил поводження із вогнепальною зброєю. Під час цього провадження національні суди тричі повертали справу на додаткове розслідування, вказуючи на недоліки у розслідуванні, зокрема на невідповідність показань свідків даним експертизи. Як до, так і під час судового розгляду справи обвинувачений надав зізнавальні показання у вбивстві сина заявниці, але під час повторного допиту в березні 2011 року після чергового повернення справи він заперечив усі свої попередні заяви, стверджуючи, що йому довелося зізнатися у вчиненні злочину через побоювання за свою безпеку та безпеку членів його родини. На сьогодні розслідування все ще триває, і в березні 2019 року кримінальну справу було вдруге припинено з підстав неможливості встановлення винних осіб. В ході розслідування не були встановлені ні походження не пов'язаних із вогнепальними пораненнями

	ушкоджень на тілі сина заявниці, які, на думку експертів, не були спричинені падінням після пострілу, ні походження пістолету, з якого було здійснено постріл. Посилаючись на положення статті 2 Конвенції, заявниця скаржилась, що розслідування обставин смерті її сина органами влади не було ефективним і тривало більше 18 років.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 2 Конвенції (право на життя).
Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	07/05/2020 (Комітет)
Назва:	CASE OF MEGRELISHVILI v. GEORGIA (Application no. 30364/09)
Зміст:	Справа стосувалася стверджуваної несправедливості кримінального провадження щодо заявника у зв'язку з тим, у який спосіб були отримані та використані основні докази проти нього. 3 липня 2007 року заступник керівника підрозділу по боротьбі з наркотиками Департаменту спецоперацій Міністерства внутрішніх справ (SOD) підготував звіт, згідно з яким він отримав оперативну інформацію, що дехто, ідентифікований як Г. В., що проживає за певною адресою, регулярно придбавав наркотичні речовини у заявника. У цьому ж звіті йшлося про те, що вранці 3 липня 2007 року Г. В. може бути вдома та може мати при собі наркотики, тоді як заявник може їхати автомобілем уздовж лівого берегу річки і також може при собі мати наркотики. Було негайно порушено кримінальне провадження проти заявника та неідентифікованих осіб за пунктом 1 статті 260 Кримінального кодексу за незаконне придбання, зберігання та збут наркотичних речовин. Цього ж дня, під час руху на власному автомобілі в м. Тбілісі, група офіцерів SOD зупинила заявника за підозрою у володінні наркотиками. Після того, як він вийшов з автомобіля, на заявника одягнули наручники та провели його обшук. Згідно з протоколом обшук провели слідчий Р.М. та офіцери Г.Ж. і Г.Т. у період часу між 10:40 та 10:50 за невідкладних обставин на підставі прийнятого слідчим Р. М. рішення. Заявникові було відмовлено у праві залучити свідків для їх присутності під час обшуку на підставі положень Кримінального процесуального кодексу.

Серед виявлених під час обшуку речей було знайдено дві таблетки із написом «Subutex» в кишені джинсів заявника, ще дві з половиною таблетки були знайдені в іншій кишені. Згідно з протоколом обшуку після того, як його було завершено та «перестали існувати ризики», заявникові було дозволено запросити свідків, проте від відмовився; він також відмовився підписувати протокол обшуку, зазначивши, що знайдені таблетки не належали йому.

Об 11:00 заявника було офіційно затримано за підозрою у вчиненні злочинів у сфері обігу наркотичних речовин.

Об 11:05 офіцери SOD провели обшук автомобіля заявника, під час якого також знайшли згадані таблетки. Заявникові знову не було дозволено запросити свідків для присутності їх під час обшуку у зв'язку із невідкладними обставинами і він повторно відмовився підписувати протокол обшуку.

Того ж дня, в доповнення до вищезгаданого арешту та обшуків, інша група офіцерів SOD провела обшук житла заявника та його гаража.

При проведенні обшуку житла заявника, який здійснювався у присутності дружини заявника, двох дітей і тещі, на балконі були виявлені наркотики. Клопотання дружини про залучення свідків для присутності їх під час обшуку було відхилено через існування ризику приховування чи знищення доказів. Під час обшуку гаража також було виявлено наркотичні речовини, і знову ж таки за відсутності свідків.

Таблетки та порошок, виявлені під час обшуку, містили наркотичну речовину бупренорфін. Того ж дня було здійснено огляд заявника, під час якого було встановлено, що останній перебував під дією наркотичних речовин.

Тим часом поліція затримала Г. В., про якого йшлося у звіті оперативної інформації поліції. В його житлі було знайдено наркотичні речовини. Г. В. зазначив, що він вживав наркотики, проте заперечив їх купівлю у заявника.

4 липня 2007 року заявника було звинувачено у вчиненні тяжкого злочину у сфері обігу наркотичних речовин.

Того ж дня наглядовий прокурор звернувся до районного суду з клопотаннями про визнання чотирьох проведених за невідкладних обставин обшуків обґрунтованими / законними і суд розглянув чотири клопотання у письмовому провадженні, без надання можливості заявникові подати свої заперечення, та визнав проведені обшуки законними.

Рішення, викладені у короткій формі, не мали жодних посилань на фактичні обставини справи і не містили обґрунтувань. Для їх оскарження було передбачено 72 години, проте, як убачається

з матеріалів справи, заявник не скористався такою можливістю. 4 серпня 2007 року слідчий у справі допитав тещу та дружину заявника. Остання вказала, що офіцери SOD чекали, поки вона покине будинок, щоб увійти самим до нього, і знаходились там разом з двома дітьми приблизно 30 хвилин до її повернення. Офіцери відхилили клопотання тещі заявника про присутність сусідів заявника як свідків. Четверо офіцерів фактично проводили обшук, тоді як інші пересувалися вільно по помешканню, входили та виходили. Двері гаража були вже відчинені до початку обшуку. Обидва обшуки були записані на відео одним з офіцерів.

6 серпня 2007 року захист заявника звернувся із клопотанням до слідчого Р. М., в якому вказував, що згідно з показаннями дружини заявника та його тещі обшуки житла на гаража провели шестеро офіцерів, а не троє, як зазначено у відповідних протоколах, і що прохання дружини заявника про виклик свідків для присутності під час допиту було свавільно відхилено. Адвокат, зокрема, вимагав надати йому доступ до відповідних відеозаписів обшуків. Рішенням від 9 серпня 2007 року слідчий відхилив клопотання захисту, зазначивши, що жодного відеозапису під час відповідних обшуків не було здійснено; слідчий додав, що немає жодних доказів того, що під час обшуку були присутні більше ніж троє офіцерів, а свідчення дружини заявника та його тещі були недостовірними.

Засудження заявника.

31 березня 2008 року Тбіліський міський суд засудив заявника за незаконне володіння наркотичними речовинами у великому розмірі. Суддя першої інстанції обґрунтував своє рішення протоколами поліції про затримання заявника та чотири обшуки і свідченнями п'яти офіцерів, які їх проводили. Заявникові було призначено покарання у виді п'яти років позбавлення волі; суд зняв обвинувачення щодо збуту наркотиків через відсутність доказів.

Упродовж провадження заявник неодноразово клопотав про виключення доказів як таких, що були незаконно отримані. Заявник, зокрема, вказував на відсутність незалежних свідків під час обшуків, у результаті яких були зібрані докази не на його користь. В цьому контексті заявник вказав, що після затримання йому негайно одягнули наручники, а тому він не міг знищити чи спотворити докази.

Суд першої інстанції відхилив твердження заявника, зазначивши, що кримінальне процесуальне право дозволяло проведення обшуків за відсутності свідків. Суддя першої інстанції вказав, що твердження заявника і членів його родини стосовно обставин проведених обшуків були недостовірними. Суд також послався на протоколи

	допиту офіцерів SOD, які зазначили про наявність невідкладних обставин, за яких можлива відсутність свідків під час обшуків. Суд, зокрема, наголосив, що відповідні обшуки були визнані законними, і заявник не скористався можливістю їх оскарження. Заявник подав на вирок апеляційну скаргу. Під час апеляційного провадження була допитана старша донька заявника, її показання співпадали зі свідченнями дружини заявника та його тещі. 16 липня 2008 року суд апеляційної інстанції підтримав вирок суду першої інстанції. Посилаючись на показання офіцерів SOD, суд підкреслив, що вони не мали жодного інтересу в підкиданні наркотиків заявникові. Суд, зокрема, коротко зазначив, що жодних процесуальних порушень під час обшуків не встановлено і показання членів родини заявника були суб'єктивними. Заявник подав касаційну скаргу, яку Верховний суд Грузії 19 листопада 2008 року відхилив як неприйнятну.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).
Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	07/05/2020 (Комітет)
Назва:	CASE OF ANTONYUK v. UKRAINE (Application no. 48040/09)
Зміст:	Заявник у цій справі вказував, що його було піддано катуванню у поліцейському відділку з метою отримання зізнавальних свідчень, і що його скарги щодо цього не були належним чином розслідувані. Окрім цього, заявник зазначав про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд), оскільки кримінальне провадження проти нього було несправедливим у зв'язку із тим, що його право не свідчити проти себе було порушено, а його засудження ґрунтувалось на зізнавальних свідченнях, наданих під тиском. Скарга за пунктом 1 статті 6 Конвенції була визнана явно необґрунтованою та відхилена.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 3 Конвенції (заборона катування) у процесуальному аспекті. Відсутність порушення статті 3 Конвенції у матеріальному аспекті.

Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	07/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF SADOCHA v. UKRAINE (Application no. 77508/11) <i>Щодо справедливої сатисфакції</i>
Зміст:	Справа стосувалася скарги заявника на посадовців українських митних органів, які вилучили 31 000 євро готівки у зв'язку з їх недекларуванням під час перетину кордону. Рішенням від 11 липня 2019 року Суд констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції та відклав розгляд питання за статтею 41 Конвенції.
Констатоване порушення (стаття):	Держава-відповідач має сплатити заявникові протягом трьох місяців з дня набуття цим рішенням статусу остаточного відповідно пункту 2 статті 44 Конвенції 29 456,7 євро–відшкодування майнової шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись.
Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	07/08/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF KHADIJA ISMAYILOVA v. AZERBAIJAN (No. 3) (Application no. 35283/14)
Зміст:	Справа стосувалась скарги заявниці на відмову національних судів застосувати санкції до газети за надруковану в ній статтю, в якій йшлося про приватне життя заявниці. Ця справа є третьою справою, порушеною за заявою заявниці, в якій вона стверджує про порушення, пов'язані з передбачуваними діями, що спрямовані на її залякування у зв'язку зі здійсненням нею журналістської діяльності. Заявниця у справі, Х.І., є громадянкою Азербайджану, яка народилася у 1976 році та проживає в м. Баку. Вона є відомою журналісткою, займалася розслідуваннями, працювала в азербайджанській службі радіомовлення «Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода» («Радіо Азадлік») і на інших каналах для

передачі програм радіомовлення. Вона, зокрема, проводила журналістські розслідування корупційних діянь на вищому рівні державного управління.

У березні 2012 року в інтернеті було розміщено і розповсюджено відео, зняте прихованою камерою в спальні заявниці, на якому продемонстровані сцени інтимного характеру з її участю. Ці та пов'язані події були предметом розгляду Судом та викладені у рішенні ЄСПЛ від 10 січня 2019 року про встановлення порушень прав заявниці у справі *Khadija Ismayilova v Azerbaijan* (no. 65286/13; 57270/14).

Приблизно тоді ж і пізніше в різних газетах були опубліковані критичні статті про діяльність заявниці. У середині 2013 року ще одне відео такого ж характеру було розміщено та розповсюджено в інтернеті.

У листопаді 2012 року провладна газета «Səs» опублікувала статтю з різними зневажливими зауваженнями щодо орієнтованих на опозицію журналістів та опозиційних політиків.

Заявниця звернулася до суду з позовом до газети про спростування недостовірної інформації та про захист її честі й гідності, ділової репутації, а також про захист права на повагу до її приватного і сімейного життя, права на свободу вираження поглядів. Вона стверджувала, що стаття заподіяла шкоду її честі та гідності, праву на повагу до приватного і сімейного життя, праву на свободу вираження поглядів. Заявниця вказала, що її шантажували у зв'язку з її журналістською діяльністю: нещодавно мало місце втручання у її приватне життя шляхом здійснення відеозапису прихованою камерою подробиць її приватного життя та публікація його в інтернеті. У лютому 2013 року Сабайльський районний суд (the Sabail District Court) відмовив у задоволенні її позовних вимог. Подані заявницею апеляційні скарги були також відхилені у червні та жовтні 2013 року.

У грудні 2014 року заявницю було затримано та поміщено під варту за звинуваченням у підбурюванні колишнього колеги до вчинення самогубства.

У 2020 році ці події були предметом розгляду ЄСПЛ та викладені у рішенні, де було констатовано порушення прав заявниці, а саме *Khadija Ismayilova v Azerbaijan* (No. 2) (no. 30778/15).

У заяві, що була наразі предметом розгляду в Суді, заявниця скаржилася, що держава-відповідач не захистила, зокрема, її прав, гарантованих статтею 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя), оскільки суди не застосували санкції до газети, стаття в якій стосувалась аспектів її приватного життя.

Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).
Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу остаточного:	07/05/2020 (Комітет)
Назва:	CASE OF GHEORGHE COBZARU v. ROMANIA (Application no. 21171/16)
Зміст:	Справа стосувалася скарги заявника на те, що національні органи влади знову не змогли провести належне й ефективне розслідування використання смертельної зброї до його сина. <i>Проведення у справі Gheorghe Cobzaru v. Romania (no. 6978/08).</i> Вночі 18 вересня 2006 року син заявника, якого підозрювали у викраденні товарів з вантажівки та втечі від поліції на викраденому автомобілі, під час погоні отримав вогнепальне поранення в горло і, зрештою, помер від отриманих ушкоджень. Посилаючись на статтю 2 Конвенції, заявник скаржився, що його сина вбив працівник поліції А. С. і щодо цього інциденту не було проведено належного розслідування та не притягнуто до відповідальності винних осіб. <u>Рішенням від 25 червня 2013 року</u> ЄСПЛ встановив порушення статті 2 Конвенції у матеріальному та процесуальному аспектах та присудив справедливую сатисфакцію в розмірі 30 000 євро моральної шкоди. Окрім цього, Суд дійшов висновку, що румунські органи влади не продемонстрували, що використання зброї офіцером А. С. вночі та без попереджувальних дій до вистрілу були «абсолютно необхідними» за обставин, з урахуванням, зокрема, відсутності належної законодавчої та нормативної бази. Суд далі встановив, що кримінальне розслідування інциденту 18 вересня 2006 року було неефективним; він послався на рішення Бухарестського окружного суду від 28 листопада 2012 року, яким було повернуто матеріали справи прокурору у зв'язку із процесуальними недоліками. Ці недоліки були також виявлені Судом, а саме: значна затримка в розслідуванні, яке на час ухвалення Судом рішення все ще тривало; різні недоліки під час збирання доказів, в тому числі підготовка балістичного висновку, покликаною з'ясувати обставини смерті сина заявника; неналежний контроль з боку громадськості та недостатній захист інтересів

	заявника під час розслідування. <i>Подальші провадження в національних органах влади.</i> Згідно з рішенням Бухарестського окружного суду від 28 листопада 2012 року справа була передана прокурору і кримінальне розслідування обставин подій 18 вересня 2006 року було відновлено. 4 червня 2015 року прокуратура при Бухарестському окружному суді вирішила припинити кримінальне розслідування щодо А. С. у зв'язку із тим, що він діяв з поважної причини, наведеної в пункті 1 статті 21 Кримінального кодексу. Зокрема, А. С. діяв відповідно своїх обов'язків як офіцера поліції, відповідального за патрулювання району інциденту в ніч подій; він мав розумну / обґрунтовану підозру, що вчиняється злочин. Летальний непрямий постріл було здійснено лише після того, як А. С. словесно попередив про це та зробив три попереджувальні постріли вгору; таким чином, він діяв відповідно до правових положень, що регулюють використання зброї. Таке рішення підтримав Бухарестський окружний суд 14 жовтня 2015 року. Суд дійшов висновку, що А. С. діяв згідно зі своїми обов'язками як офіцера поліції, відповідального за патрулювання району інциденту, що мав місце, з огляду на необхідність забезпечення громадської безпеки та запобігання вуличній злочинності. Суд, зокрема, обґрунтував своє рішення висновками балістичної експертизи, згідно з якими сина заявника було ушкоджено осколком кулі, яка зрикошетила від бетонного покриття у дворі, де стався інцидент. <i>Рішення Комітету Міністрів Ради Європи.</i> 21 вересня 2017 року, після завершення національних проваджень, КМ РЄ на своєму 1294 засіданні розглянув статус виконання рішення Суду (ЄСПЛ) від 25 червня 2013 року та прийняв Рішення CM/Del/Dec(2017)1294/H46-21. На сьогодні КМ РЄ не припинив свій нагляд за виконанням цього рішення на підставі пункту 2 статті 46 Конвенції, оскільки заходи загального характеру, що мають бути прийняті стосовно значно більших груп схожих справ, все ще не вжито.
Констатоване порушення (стаття):	Відсутність порушення статті 2 Конвенції (право на життя) у процесуальному аспекті.
Дата прийняття:	07/05/2020
Дата набуття статусу	07/08/2020 (Палата)

остаточного:	Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	CASE OF VARDOSANIDZE v. GEORGIA (Application no. 43881/10)
Зміст:	Справа стосувалася смерті сина заявниці від отруєння чадним газом, яке, за її словами, стало наслідком невдалого регулювання та контролю за використанням газових побутових пристроїв у Грузії. Заявниця у справі – Л. В., є громадянкою Грузії, яка народилася в 1961 році та проживає в м. Кутаїсі (Грузія). 30 квітня 2008 року сина заявниці було знайдено мертвим у квартирі, яку він разом зі своєю бабусяю орендував у м. Тбілісі. За результатами проведеної судово-медичної експертизи було встановлено, що причиною смерті стала задуха від отруєння чадним газом. Приблизно за десять місяців до дати смерті сина газові інспектори з «Казтрансгазу-Тбілісі», єдиної компанії, яка отримала ліцензію на розподіл природного газу в м. Тбілісі, провели перевірку безпеки у квартирі сина заявниці та виявили неправильне встановлення водонагрівача. Відповідно до протоколу інспекції вони «відключили водонагрівач, герметизували лічильник газу в целофані та надали мешканцю <...> інструкції». В рамках подальшого кримінального розслідування загибелі сина заявниці, інспектори заявили, що вони попередили родину заявниці про ризики, пов'язані з використанням такого водонагрівача, і про неможливість повторного підключення такого пристрою. Надалі вони також уточнили, що забороняється встановлювати газові водонагрівачі в будинках з п'ятьма і більше поверхами (у т. ч. у будинку, де орендував квартиру син заявниці), оскільки вони не мали димохідних систем і не могли бути належним чином провентильовані. Розслідування обставин справи було завершено у жовтні 2009 року. За його результатами син заявниці ніс безпосередню відповідальність за інцидент, оскільки, ймовірно, він усупереч попередженням газової компанії здійснив повторне підключення водонагрівача, порушивши правила безпеки. Цей висновок був підтверджений національними судами в остаточному рішенні, ухваленому у грудні 2009 року. Посилаючись на статтю 2 Конвенції, заявниця стверджувала, що Уряд Грузії знав, що існує поширена проблема отруєння чадним газом, і мав вжити заходів для захисту життя її сина, а надалі – для ефективності проведення розслідування обставин його смерті. Вона також стверджувала, що згідно зі статтею 38 Конвенції Уряд не

	подав важливі документи, що містилися у матеріалах кримінальної справи, під час провадження у Суді.
Констатоване порушення (стаття):	Відсутність порушення статті 2 Конвенції (право на життя). Відсутність порушення статті 38 Конвенції (розгляд справи).

Огляд рішень Європейського суду з прав людини. Рішення за період з 04.05.2020 по 08.05.2020 / Відпов. за вип.: О. Ю. Тарасенко, Д. П. Мордас, Р. Ш. Бабанли. – Київ, 2020. – Вип. 18. – 27 стор.

Застереження:

1. Огляд окремих судових рішень, зокрема й їх переклад, здійснюється працівниками департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду з використанням матеріалів, розміщених на вебсайтах Європейського суду з прав людини:

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>,

<https://hudoc.echr.coe.int>.

2. Огляд рішень здійснюється з метою ознайомлення з їх коротким змістом. Для повного розуміння суті висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним на вебресурсах Європейського суду з прав людини.

3. Інформація має суто допоміжний та довідковий характер та не має на меті висвітлити суть усієї проблематики, яка вирішується відповідними судовими рішеннями.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_u